

Laumanvartijakoira

on lampaiden turva susilta

Lampuri Lauri Leinonen ei koskaan uskonut, että hänestä tulisi myös koiralauman omistaja. Maatilan lampaiden suojaaminen susilta vaatii kuitenkin melkoisia järjestelyjä. Yksi ratkaisu ovat laumanvartijakoirat, joilta löytyy luonnetta pitää sudet loitolla.

Lampuri Lauri Leinonen suojelee omiaan. Operaatio on ollut kallis, mutta nyt sähköistetty susialta ympäröi 20 hehtaarin lammaslaitumia.

Viime lokakuussa loimaalaisen lampurin Lauri Leinosen lammasviljelystä löydettiin kahden suden jäljet. Sudet olivat tappaneet ja syöneet peuran. Tilan noin 200 lammasta laidunsi kaikkensa rauhasa parin sadan metrin päässä. Leinoselle riitti.

–Se oli vain ajan kysymys. Lampaat pitävät laimella ääntä ja ovat sudelle hitaina liikkujina helppo saalis.

Leinosta piruttaa susien luonto: jos ne tappaisivatkin vain yhden nälkäkäänsä, sen voisi jotenkin ymmärtää. Mutta tapetaan kymmenen, joista syödään osa, ja lisäksi raadellaan toiset kymmenen lopetuskuuntoon.

–Minulla on täällä arvokkaita Tanskasta tuotuja texel-jalostuslampaita. Niiden arvo on tuhansia euroja.

Leinonen anoi välittömästi Varsinais-Suomen riistanhoitopiiriltä avustusta susiaidan rakentamiseen.

Marraskuussa lampurin tilalle ostettiin ensiavuksi kaksi maremmano-abruzzese-rotuista laumanvartijakoira. Yhdeksänviikkoiset pennut Bessi ja Bacco vietettiin heti lampolaan.

–Nämä ovat syntymästään lähtien sosiaalistuneet olemaan lampaiden kanssa. Italiassa näitä on ollut työkoirina, lampaiden suojeleminen on niillä geeneissä. Ne kulkevat lampaiden mukana, elävät niiden kanssa koko ajan ja suojelevat tarvittaessa, Leinonen kuvailee nyt jo yhdeksän kuukauden ikäisiä, edelleen pentumaisen leikkisiä koiria.

Susi ei ole tyhmä

Maremmano-abruzzese-koirilla ei aikuisuttuaan ole monilta paimenkoirilta tuttua pohjatonta tarvetta miellyttää ihmis-

tä, mutta omalle isäntäperheelleen ne pysyvät uskollisena. Käskyjäkin koira tottelee luonnostaan vain silloin, kun ne koiran päässä tuntuvat järkeviltä.

–Vaikka rotu on ihmisrakas, lammaslaitumelle ei vieraan kannata mennä ilman talon väkeä, Leinonen opastaa.

Hän tietää, että kaksi laumanvartijakoira saa aikuistuttuaan pidettyä kaksikin suttu loitolla, sillä susi ei ole tyhmä eläin. Jos ruuan saaminen edellyttää taistelua koiria vastaan, susi saattaa lähteä hakemaan helpompaa ruokaa. Haavoittunut laumaan palaava susi joutuu Leinosen mukaan itse syödyksi.

Tilan lampolassa kaksi Keski-Aasian paimenkoiran kolmekuista pentua pitää pässikaritsalle seura. Tilan lampaat laiduntavat kahdessa laumassa, kummallekin laumalle pitää saada vartijat.

–Näiden kahden vanhemmat kohtasivat susia viime syksynä. Kun susipari tuli aidalle, koirien leppoisia olemus muuttui täysin. Tilannetta talon kuistilta seurannut omistaja kertoi, että koirat olivat aivan hurjina, lempeys oli ollut kaukana, ja sudet katsoivat parhaaksi poistua, Leinonen kertoo kuulemaansa.

Lampaiden ajamisen hoitaa bordercollic Jazzo.

–Ei minusta pitänyt tulla kennelin pitäjää, sudet tämän saivat aikaan, Leinonen naurattaa.

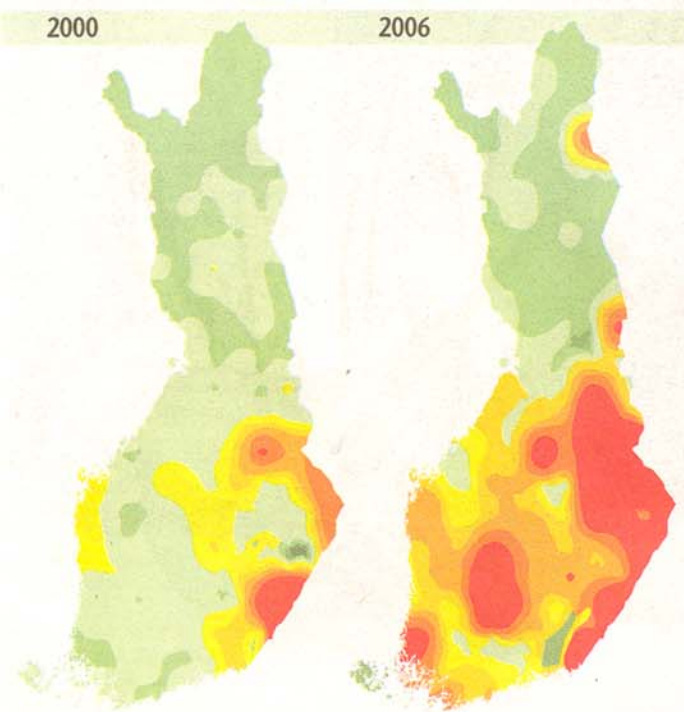
Koiran ja suden jäljet tunnetaan

Susihavaintoja on tehty läheisen Kontolanrahan ympäristössä, missä sudet söivät peuran. Susikaikuja on kuultu myös Raasinkorvesta ja Kurjenrahan kansalaispuistosta, jotka sijaitsevat muutaman kymmenen kilometrin päässä.

Leinonen ei allekirjoita kaupunkien

Susikannan levittäytyminen Suomessa

alhainen petohavaintomäärä ■ ■ ■ ■ ■ korkea petohavaintomäärä

TS/OPS. lähde: Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Suomen sudet

■ Suomessa eli vuoden 2007 lopulla 200–215 suttu.

■ Susipentueita syntyi 22–24. Niissä oli 75–95 pentua.

■ Susien määrä väheni itäisen Suomen kannanhoitoalueella mutta runsastui läntisessä Suomessa.

■ Läntisessä Suomessa tavattiin viime vuonna 12 laumaa.

■ Läntisen Suomen kolmesta susikannasta eteläisin majoilee Varsinais-Suomen pohjoisosan ja Satakunnan eteläosien muodostamalla alueella.

■ Susikanta kasvoi vuosina 1998–2006 keskimäärin 20 prosenttia vuodessa.

Lähde: RKTL

Lounais-Suomessa kaksi susilaumaa

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tutkimusmestari **Seppo Ronkainen** on kosketuksissa susien kanssa työkseen. Hän ottaa sudet kiinni, jotta ne voidaan rauhoittaa pannoitusta varten. Hänen mukaansa susi on ihmisarkea eläin, joka haavoittuneena alistuu helposti ihmiselle. Jopa lauman johtajaurus alistuu ihmiselle Ronkaisen näkemyksen mukaan helpommin kuin koira.

–Susilaumassa arvojärjestys opetetaan jo pennuille. Laumassa voimakkaampi yksilö hallitsee, ja ihminen on suttu vahvempi. Niin kauan kuin metsissä viipottaa sudelle luontaista riistaa, ihminen on kohtuullisen turvassa. Ei kuitenkaan täysin.

–Ihmissen vahingoittaminen ei ole mahdotonta. Aikuisilla en usko olevan vaaraa, mutta jos lapsi on maassa kontallaan, sudella saattaa löytyä uskallusta käydä kiinni, Ronkainen arvelee.

1800-luvun lopulla kymmenien lasten kuolinsyyksi kirjattiin kirkonkirjoihin ”varg”.

–On koetettu selvittää, onko koiratko vai susista, sillä sana voi tarkoittaa kumpaakin. Siihen aikaan oli paljon villiintyneitä koiralaumojia, täyttä varmuutta asiasta ei koskaan saada, Ronkainen toteaa.

Susilaumat vaeltavat Lounais-Suomessa

Tarkkaa tietoa Lounaisen-Suomen susimäärästä ei tällä hetkellä ole, koska pentueet lasketaan vasta elokuussa.

–Lounais-Suomessa ei luultavasti ole kuin kaksi laumaa. Jos pentueet onnistuivat hyvin, niissä voi olla 6–8 pentua, eli noin 16 suttu saattaa olla, Seppo Ronkainen arvioi.

Pennut lähtevät alle vuosikkeen vaeltamaan. Ne nuoret sudet, jotka eivät mahdu synnyinseudulle, suuntaavat pohjoiseen tai itään. Susi saattaa vaeltaa satoja, jopa tuhat kilometriä ennen kuin löytää itselleen reviiirin ja puolison. Yhden susilauman reviiiri on noin tuhat neliökilometriä.

Lampurin susipelkoa tutkimusmestari Ronkainen pitää oikeutettuna: lammas on sudelle helppo saalis.

–On ollut tapauksia, joissa susi käy hyvinkin hanakasti kiinni lampaisiin. Enemmän susissa kuitenkin on niitä, jotka eivät käy kotieläimiin kiinni.

Hän kertoo Kuhmossa liikkuvasta susilaumasta, joka oli antanut 50:n metsässä pidetyn lampaan lauman olla rauhasa kaksi vuotta.

Heinäkuun alussa Köyliönjärven rannalla lammaslaitumella mellastaneet sudet tappoivat 11 lammasta ja lisäksi 14 jouduttiin lopettamaan raatelun jäljiltä.

–Kun susi kerran iskee, uuden iskun riski suurenee.

Ronkaisen mukaan on selvää asia, että susi leviiä tällä hetkellä Lounais-Suomessa.

–Uusia laumojia tulee. Pelko ei ole kuviteltu, vaikka itse pidin koiraa vaarallisempina kuin suttu.

Lampuri Lauri Leinonen kasvattaa kahdesta Keski-Aasian paimenkoiran pennusta lammasviljelyä seuraavia laumanvartijoita. Bordercollic Jazzo (aidan takana) hoitaa lammaslajujen ajamisen, pässikaritsa parantelee kipsissä oluttua jalakaansa.

luonnonsuojelijoiden väitteitä maalaisten susihysteriasta.

–Ne ovat asiasta mitään tietämättömiä susiintoja. Kaupungeissa elävät kerrastaloissa turvassa susilta ja karhuilta, kaupunkilainen näkee asiat eri tavalla.

Kaupunkilaisten väitteille, etteivät maaseudun ihmiset erota koiran ja suden tassunjälkiä toisistaan, Leinonen tuhahtaa: maaseudulla elävät tuntevat eläimet. Tassunjälkien sekoittajat ovat kaupunkilaisia.

Kaupungin asfalttikaduilla ei ymmärrä sitäkään, että maaseudun lapsia kuletetaan takseilla kouluun susien pelossa.

–Sudet tappoivat paljon lapsia 1800-

luvulla, ja kirkonkirjoissa kuolinsyynä on susi. Vielä toistaiseksi näillä seuduilla riittää riistaa, mutta susikantojen kasvaessa riista vähenee. Pitääkö taas lapsen kuolla, ennen kuin tilanteeseen herätään, lampuri kysyy.

Kympittönnin susisuojaus

Keväällä lampuri käytti puoliotista kulkua varmistaakseen tilan tällä hetkellä 360 lampaan vahuisen lauman turvallisuuden. Vaikka susiaidan 330 tolppaa ja osa tarvikkeista saatiin riistanhoitoyhdistykseltä, tolppien reikiä kairaus ja paikkoilleen painaminen, eristämien ja seitse-

män rautalankakerroksen asettaminen oli tehtävä itse. Myös porttitarvikkeita ja muuta materiaalia lampuri osti omalla rahalla lisää.

–Rusien vastustamiseen on tilalla kuluut toistaiseksi sikkua rahaa kympittönnin verran, vajaa puolet summasta tuli yhteiskunnan varoista, Lampuri laskeskelee.

Omale työlleen Leinonen ei ole hintaa laskenut. Nyt tilan 20 hehtaarin laimua ympäröi kaksi kilometriä tukevaa, sähköistettyä aita.

Lampuri nukkuu yönsä rauhasa.

Anne Savolainen